

**HOLLANDSCHE SOCIETEIT
VAN LEVENSVZERKERINGEN N.V.**

Meer dan anderhalve eeuw levensverzekering

Hoofdkantoor Nederland:
Herengracht 475, Amsterdam-C.

Head Office Canada:
1130 Bay Street, Toronto 5

onze

**jongens
en
meisjes**

no. **718**
elfde jaargang
juli / aug. 1963

onze jongens en meisjes

maandblad van de
„vereniging hemava voor
propaganda kinderbescherming“
heldring stichtingen - zetten,
martha stichting - alphen a. d. rijn,
stichting valkenheide - maarsbergen

redactie en administratie:
bureau hemava
joh. v. oldenbarneveltlaan 44 - amersfoort
telefoon (03490) 133 37
postrekening 4846
abonnementsgeld f 2,50 per jaar

advertentie-tarieven in overleg
met het bureau

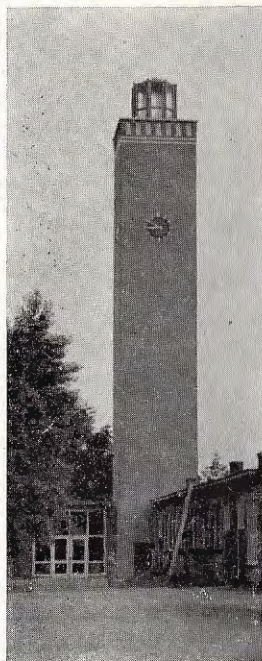
overname van artikelen — met
bronvermelding — gaarne toegestaan

Dit is de gebruikelijke formule
voor hen die onze arbeid bij testamentaire
beschikking wensen te steunen:

Ik legateer aan de vereniging
„Vereniging Hemava voor propaganda
Kinderbescherming“
gevestigd te Amersfoort en goedgekeurd
bij K.B. van 14 oktober 1955
no. 91 de som van ...

(evt. met toevoeging: vrij van alle
rechten en kosten ook van het recht van
successie).

In dit nummer:
**Zie gouden jaarverslag
van Valkenheide**

Het leven weer aandurven

„Over weinig zijt gij getrouwd geweest, over veel zal ik
u stellen.”

Verjaardagen zijn feestdagen, vooral voor jonge
mensen en kinderen. Bij het ouder worden, gaat de soms
wat luidruchtige feestelijkheid al spoedig gepaard met
bezinning en herinnering. Het bereiken van de 50-jarige
leeftijd kan daar extra aanleiding toe geven. Men weet,
dat de middelbare leeftijd ruimschoots is bereikt, men
mediteert op een rustig moment op de feestdag en
vraagt zich af:

*Wat heb ik van mijn leven gemaakt? Heb ik het wel
goed gedaan? Waar sta ik? Knoeide ik maar wat met
mijn talenten en zocht ik teveel en misschien uitsluitend
mijzelf? Was er eigenlijk wel aanleiding voor feestelijk-
heid? Mochten wij ingaan tot Het Feest? Of waren wij
bang in de ontplooiing van ons leven onszelf te geven,
bang voor de rekenschap, die ons gevraagd zal worden?
Zoals de man, die het voorrecht heeft zijn vijftigste ver-
jaardag te vieren, zich dergelijke vragen stelt en in een
ogenblik van inkeer rekenschap aflegt van zijn beheer
van de hem geschonken talenten, mogen en moeten wij
dit ook doen, nu wij dit jaar de vijftigste verjaardag van
Valkenheide „vieren”.*

Vier oktober 1962 luidde ons feestjaar in met een maaltijd, waar-
aan allen, die het voorrecht hadden mee aan te zitten, de beste
herinneringen bewaren. Wij, bestuur, medewerkers en jongens
wisten ons verbonden in het ene, dat ons op *Valkenheide* bindt:

de opdracht om iets van de toekomst te maken!

Wij ouderen zien dat natuurlijk anders dan de jongens, die vaak
maar nauwelijks enige richting in hun leven willen zien. En ook
wij gaan vaak onder in de dagelijkse moeiten en zorgen. We heb-
ben dan dikwijls geen tijd ons op de achtergronden van het werk
en op onze plaats daarin te bezinnen. Toch, op die vierde oktober,
was er het sterke gevoel van bij elkaar te behoren!

Valkenheide is, heel nuchter gezegd, opgericht als een uitvloeisel van een besluit van de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk in 1900. De Kinderwetten waren in behandeling in de Staten Generaal. Zou er bij de uitvoering van die Kinderwetten, als zij wet waren geworden, een taak voor de Kerk liggen? Men kent het antwoord: De Nederlandse Hervormde verenigingen Kinderzorg en de Stichting *Valkenheide* zijn een gevolg van het positieve JA, dat gegeven werd in een tijd, dat de Kerk nog op een andere wijze dan thans haar taak in de wereld zag.

„Opvoeding van zodanige minderjarigen, die dwangopvoeding behoeven vanwege de Regering’ . . . , ziedaar het statutaire doel. Geen zwaargeladen frases, geen grondslag of nauwkeurige methodiek-omschrijving. Alleen een paar keer in de stichtingsakte de verwijzing naar de Nederlandse Hervormde Kerk, initiatiefneemster en in laatste instantie verantwoordelijk.

Sober principe

Maar in al zijn soberheid is dit voldoende gebleken. Deze verwijzing betekent, dat de opdracht tot opvoeding van wat wij tegenwoordig noemen „zeer moeilijk opvoedbaren” kwam van de Heer der Kerk en dat daarom alleen al er geen sprake kon zijn van begraven van de ontvangen talenten. De Heer, als Hij komt, zal ons vragen, wat wij gedaan hebben met het ons toevertrouwde vermogen.

Het is déze gedachte, die ik, mediterende over 50 jaar *Valkenheide*, als uitgangspunt neem voor het verslag over het jaar 1962. Want ook op *Valkenheide* hebben, van de eerste voorbereiding af tot op de dag van vandaag, mensen zich verbonden geweten aan die opdracht: het talent mag niet begraven worden en ook niet in handen van de woekeraars gesteld. Er is mee gewerkt! Van Dr. J. Th. de Visser en Ds. C. R. van Lelyveld af, resp. eerste voorzitter en eerste directeur; door allen, die op enigerlei wijze bij het werk betrokken zijn geweest. Soms in gebrekkigheid.

Wij zijn de laatsten om te zeggen: „Zie, welk een voortreffelijk werk er is verricht!” Wij zijn de eersten om de fouten te erkennen, die er telkens weer gemaakt zijn en worden.

Het is ook vandaag, in de zestiger jaren nog zo, dat lang niet voor elke kwaal een geneesmiddel is gevonden, dat ook de doktoren

Een der specialisten.

niet altijd de juiste diagnose stellen en wel eens achteloos of te vermoeid zijn om de juiste therapie te geven.

In opvoedingszaken geldt dit in verdubbelde mate, want hier komt alles aan op de betekenis van de persoonlijkheid van de opvoeder in zijn contact met de pupil, die zo vaak in zijn vroegere opvoeders is teleurgesteld. Dat daarbij fouten worden gemaakt en menselijke krachten tekort schieten is geen excuus. Dit kan ons alleen maar aansporen tot groter verantwoordelijkheid.

Toch kan gezegd worden, en de bezinning op de geschiedenis van *Valkenheide* bewijst het, dat het zeker niet gelegen heeft aan de toewijding van degenen, die hier in enigerlei functie gewerkt hebben. Talloze malen zullen zij in de mist gevaren hebben, niet wetend hoe de moeilijkheden tegemoet te treden. Welke opvoeder kent niet de slopende onzekerheid of zijn benadering, zijn tegemoettreden wel juist is geweest. In de mist staand, zonder kompas en zonder stafkaart, wachtend op de sterren, om ons althans enigermate de weg te wijzen, wachtend op het licht dat komen moest en zeker komen zou!

Wij hebben vaak geleden op de ontrouwe rentmeester en hebben soms niet gehandeld zoals wij moesten handelen.

En toch . . .

Dank zij jullie!

Zover was ik gekomen met mijn beschouwingen, toen een oud-leerling zijn bezoek aankondigde.

Vijf jaren is hij op *Valkenheide* geweest. Misschien één uit de 4200, die onder de meest ongunstige omstandigheden is opgegroeid. Geen moeder, geen vader, die zich voor hem interesseerden. En dan te horen van een knaap van 26 jaar, getrouwd, vader van een kind, met een behoorlijke positie: „Jullie hier zijn vader en moeder voor me geweest. Dat mag je nou gek vinden, maar jullie hebben gemaakt, dat ik het leven aandurfde en dat ik niet verzopen ben!”

Ik weet, dat het merendeel van de jongens, dat hier geweest is, op de een of andere manier hetzelfde zal zeggen.

Dat geeft ons de moed rustig te wachten op het Licht, dat komt, in de zekerheid, dat dit Licht niet alleen maar een natuurverschijnsel is en dat de Heer, Die de opdracht gaf, de kracht heeft gegeven om taken te vervullen.

Vele specialisten helpen

Praktisch heeft *Valkenheide* de opdracht tot opvoeding van minderjarigen die dwangopvoeding nodig hadden . . . geïnterpreteerd door vakinternaat te worden en wel (het zij zonder enige zelfverheffing, maar ook zonder enige schroom gezegd) vakinrichting bij uitstek!

Er is in de wereld van de Nederlandse Kinderbescherming veel differentiatie. Elke inrichting, elk tehuis, draagt een eigen karakter. Van uitvoerige systematiek is nog geen sprake. Er zijn wel bepaalde rubrieken: inrichtingen voor normale kinderen. Als dat woord „normale” nadrukkelijk met aanhalingstekens wordt versierd, heb ik er nog vrede mee. Aanhalingstekens, die beduiden, dat geen kind in een inrichting een normaal leven heeft. Er zijn observatiehuizen, centra voor debiele kinderen, enz. „Vakinternaat” wil zeggen, dat de vakopleiding een belangrijk en integrerend deel uitmaakt van het karakter van het huis.

Eenzijdigheid

Ik prijs mij gelukkig, dat „*Valkenheide*” heel bewust de richting is gegaan van uitsluitend

opname van jongens, die voortgezet onderwijs in een vakrichting moeten ontvangen en die zeer moeilijk opvoedbaar zijn geworden, een kans te bieden zich voor te bereiden op een leven in een sterk veranderende maatschappij. Doordat wij uitsluitend jongens van boven de lagere-school-leeftijd opgenomen hebben, en dat van de oprichting af, hebben wij enige klippen van het inrichtingswezen kunnen omzeilen. Ik weet wel dat daardoor een andere, levensgrote klip, nl. die van de eenzijdigheid (alleen jongens in prae-puberteit en puberteit bij elkaar) in ons vaarwater ligt.

Het probleem van uitsluitend jongensgemeenschap te zijn erkennen wij en wij houden er in de praktijk van alle dag wel degelijk rekening mee. De afwezigheid van het vrouwelijk element onder de opvoeders, of, ik moet liever zeggen de te

geringe aanwezigheid van het vrouwelijk element, voelen wij als een bezwaar. Mogelijk zal in het zesde decennium van het bestaan van de stichting hiervoor een oplossing komen.

Maar de afwezigheid van kleine jongens en van meisjes voelen wij echter als een groot voordeel, dat wij zeker niet willen missen. Daardoor kan de verblijfsduur beperkt zijn tot niet meer dan 2 à 3 jaren en worden ongewenste contacten tussen uiteenlopende leeftijdsgroepen voorkomen.

Daardoor is het mogelijk, dat de gehele bevolking vakonderwijs op de Technische School of in één van de agrarische sectoren van ons centrum geniet.

Daardoor is het ook mogelijk voor onze Technische School een grotere differentiatie van vakken te geven dan menige gewone Lagere Technische School kan bieden. Daardoor is onze Technische School geworden tot een normale Technische School, Streekschool bovendien, waar het appèl op de leerling het gewone appèl is, dat op elke gewone Technische School op hem wordt gedaan: Het gaat om jouw toekomst! En wij, die door de ouders als tijdelijke plaatsvervangers zijn aangewezen, zullen, in samenwerking met de leraren, doen wat maar mogelijk is.

Kaart en kompas

Ook jij mag je talenten niet begraven! Wij staan klaar als gespecialiseerde opvoeders, met behulp van de ons gegeven deskundigen (psychiater, psychologen, maatschappelijk werkers, spelspecialisten en wat niet al) om je te helpen het doel, dat er aan jouw leven is gesteld, te bereiken. Ook van jou zal rekenschap gevraagd worden! Wij weten dat je straks, als je voor de laatste keer het hek van *Valkenheide* uitgaat, komt in een onbekend land, waar de wegwijzers zijn weggenomen. Dan zal het misschien ook mistig zijn, maar wij hopen dat wij je een kompas en een kaart hebben meegegeven, waarop je veilig kunt varen. Die kaart en dat kompas hebben iets te maken met de achtergrond, van waaruit *Valkenheide* is ontstaan en leeft. Wij hebben je gewezen, iedere dag weer, op Het Kompas, Jezus Christus, die ook jouw leven richting wil geven. Wij hebben je de riemen gegeven en ook geleerd het roer te hanteren om je boot ergens aan land te brengen.

Daarom trachten wij iedere jongen een degelijke vakopleiding te geven, zodat hij zich maatschappelijk kan handhaven en voorts trachten wij hem te leren in zijn vrije tijd crea-

tief bezig te zijn, zodat hij komt tot een werkelijke levensvulling, ook buiten zijn werk.

Zo staat *Valkenheide* aan het begin van de tweede halve eeuw van zijn bestaan gereed voor talloze jongens die functie te vervullen. Heropvoeden door

opleiding en doodgewoon samenleven met mensen, die de richting in hun leven gezien hebben en die hen daardoor kunnen helpen om van hun beschadigingen, hun traumata, hun defecten, hun on-aangepastheid te genezen.

Hebben wij het goed gedaan?

Het gaat best!

De groeiende kerk.

Scholing, compensatie, ritme

Het is in het vijftigste jaar van het bestaan van *Valkenheide* met de outillage zodanig gesteld, dat er reden is om met een zeker vertrouwen te zeggen: Daar ligt het niet aan!

Aan de schoolgebouwen werd een „tijdelijk” lokaal voor reparatie van landbouwwerktuigen toegevoegd.

Op de boerderij kwam de verbouwing van de stal, naar het ontwerp van de directeur van de school, de heer N. B. Goudswaard, gereed. De mechanische mestafvoer in de koeienstal is in deze streek een nog weinig voorkomend verschijnsel en is de trots van onze boer.

De vorig jaar verbouwde watertoren werd bekroond met een in de loodgieterij gemaakte windwijzer: een neerstrijkende valk.

De bouw van de kerk, tevens cultureel centrum — om dit wat zwaarwichtige woord te gebruiken — werd in april aangevangen en nadert op het moment waarop ik dit schrijf, zijn voltooiing. Wij hopen vurig in oktober 1963 dit gebouw officieel te kunnen openen en dan tegelijkertijd het halve-eeuwsfeest van *Valkenheide* meer officieel te vieren.

1962 was een jaar, waarin een stevige stap vooruit gezet kon worden wat betreft het meest wezenlijke deel van ons werk, nl. de paedagogische leiding. Doordat per 1 januari 1962 de salarissen van de Nationale Federatie integraal konden worden ingevoerd, bleek het mogelijk, dank zij de financiële ruimte, die de subsidieverhoging bood, meer groepsleiders aan te trekken. Het groepsleiderscorps steeg daardoor tot 32 man.

Wij hopen op deze weg verder te kunnen gaan, naarmate de financiële middelen ruimer zullen blijven toevloeien.

Zoals al eerder gezegd, zal het versterken van het vrouwelijk element in de verzorgingssector zowel als in de paedagogische sector in de komende jaren onze aandacht vragen.

Het beste

Dit alles is alleen maar belangrijk, omdat voor onze jongens het beste nog niet goed genoeg is. Begrijpt u mij goed! Ik zeg dit niet op de manier, waarop een vader, die zich in zijn jeugd tekort ge-

daan wist door economische of andere omstandigheden en nu zijn zoontje mateloos wil verwennen: hij zal het heter hebben dan ik! Integendeel, wij zijn er van overtuigd, dat in een dergelijk soort „zorg”, welke een gevolg is van een verkeerde bezorgdheid, een groter gevaar schuilt dan in het tekort doen. Ieder kind moet leren te wachten op de vervulling van zijn begeerten totdat het moment daar is, dat hij het werkelijk heeft verdiend.

Maar onze jongens zijn zo vaak tekort gedaan in een juiste dosering van de beide kanten van de liefde, nl. regels stellen is gelijk aan gezag, en zorg, welke uit warm meeleven ontspruit. Daarom is hun beboefsteschema zo vaak zonder enige fundering. Zij grijpen naar wat voor de hand ligt, zonder dat zij voor de verkrijging van het begeerde iets willen doen. Zo hebben zij nooit geleerd gelukkig te zijn met de heel eenvoudige, kleine dingen, die een kind zo intens blij en gelukkig maken. Zij werden dan eens verwend en dan weer afgesnauwd en afgewezen door ouders, die eigenlijk zelf ook nooit in evenwicht zijn gekomen. Ouders, die door wat voor omstandigheden ook, egocentrische, zichzelf zoekende mensen zijn gebleven, die de verantwoordelijkheid om een kind tot ontwikkeling te mogen voeren, nooit hadden mogen bezitten.

Het onbegrepen kind

Dit schrijvende weet ik, dat ik onrecht doe aan de vele ouders die het toch zo heel ernstig geprobeerd hebben, maar die *dit* kind niet begrepen. Niet konden begrijpen, omdat het zo anders was dan de andere kinderen. Uiterlijk was het misschien een gewone jongen en op school ging het met alles goed, behalve met de Nederlandse taal. Daar zat hij nu altijd mee te knoeien. En daarom, vanwege die 2 voor de taal, zou hij bij kattenkwaad altijd haantje de voorste zijn. En toen men ontdekte dat hij woordblind was, toen was de gewoonte om hier en daar in een winkel wat te gappen al te diep ingeslepen.

Het is maar één voorbeeld uit vele. Een willekeurig voorbeeld, dat in allerlei variaties voorkomt. Emotionele storingen zitten soms zo verschrikkelijk diep weg, zo ver onder de oppervlakte, dat wij het vreemde wangedrag op geen enkele manier kunnen diagnostiseren. Hij steelt, hij liegt, hij is agressief en ligt met iedereen overhoop. Hij knoeit met kleine meisjes, hij is baldadig. Waar ligt de oorzaak? Maar de jongen is eigenlijk in het afweer-

Zeeverkenners van de hei!

mechanisme, dat hij opgebouwd heeft om zijn eenzaamheid, zijn kwetsbaarheid te verhullen, doodongelukkig en schreeuwt met zijn hele „zijn” om hulp. De compensatie, die hij zichzelf door zijn gedrag verschaft, voldoet hem in wezen niet. De jongens vragen van ons, wat hun natuurlijke opvoeders hun niet konden geven. Zij vragen om een andere compensatie, een compensatie voor de herinneringen, die wij als volwassenen, min of meer harmonisch ontwikkelde mensen, allemaal hebben aan onze kinderjaren, waar ons gevoelsleven, de basis van ons later „zijn”, werd gevormd.

Deze compensatie trachten wij hier te geven in een gezond jongensleven, in de romantiek van de padvinderij, in de sportieve strijd van de competities en tournooien, het zwerven in de natuur, de aanraking met wat wetenschap en cultuur. Oeh, weest u maar niet bang! Met theelepeltjes toegediend!

Wij trachten ze een inrichtingsleven te bieden, zo dicht mogelijk bij het volle bruisende leven en daarbij de ontmoeting met mensen die zich voor hun verkreukelde bestaan willen geven om de kreukels en plooiën zo veel mogelijk glad te strijken. Ze te confronteren met de realiteit van hun kale bestaan en ze kennis te laten maken met de rijkdom van het leven. Dit betekent in de pasmunt van alle dag omgezet, dat ze door gewoonte moeten wennen aan orde en regelmaat. Aan een leven, waarin de dag-orde ritmisch verloopt. Maar het betekent ook, en God-dank betekent het ook, dat het ritme van de gewoonte niet tot sleur mag worden en dat de ontplooiing van de persoonlijkheid telkens weer gevoed wordt.

Drang naar bezit

Zij zijn er op ingesteld om veel te *hebben*. Maar

*HEBBEN is niets. Is oorlog. Is niet leven.
Is van de wereld en haar goden zijn.
ZIJN is, boven die dingen uitgeheven,
vervuld worden van goddelijke pijn.*

*ZIJN is de ziel, is luisteren, is wijken,
is kind worden en naar de sterren kijken,
en daarheen langzaam worden opgelicht.*

(E. Hoornik)

In ons leven met de jongens op alle vlakken, is dit het doel. Ze weer kind te laten worden en de zin te laten verstaan van het naar de sterren kijken. Te trachten hen te doen begrijpen dat in het *zijn* eeuwigheid gegeven is, die werkelijkheid is.

Willen wij dan van onze jongens wereldvreemde dromers maken, die, boven de dingen uitgeheven, door de wereld gaan?

Zij zijn realisten genoeg om het bekende gezegde uit de Dri Groschen Oper: „Erst kommt das Fressen und dann kommt die Moral” tot de kern van hun levenswijsheid te maken. Een kern van wijsheid zit hier ook wel in. Was het niet William Booth, de stichter van het Leger des Heils, die van mening was, dat bij de verkondiging van het Evangelie een kop soep vooraf moest gaan als men honger had? De moraal die wij hieruit hebben getrokken is, dat wij onze jongens als weerbare mensen moeten afleveren

aan een maatschappij, die prestaties vraagt. Dat wij ze dus moeten scholen, zodanig, dat zij de hoogst mogelijke prestaties kunnen leveren.

Voor levensontplooiing is kunnen en kennis vereist! Daarom is het leven op *Valkenheide* zo ingericht, dat het thans een voorbereiding is op een leven met de welvaart.

Dat betekent, dat wij bij alle scholing, aan de vorming van de persoonlijkheid zó willen werken, dat de jongens als zij van hier gaan, de betrekkelijkheid van veel „hebben” inzien, maar hun mogelijkheden kennen en leren gebruiken.

Gewijzigd proces

In de eerste jaren van het bestaan van *Valkenheide* lagen de accenten van dit alles meer op: gewinnen aan orde en regelmaat of het bijbrengen van een arbeidshouding. Al spoedig werd dit laatste gelukkig gedifferentieerde vakscholing. Dit is altijd naast de persoonlijkheidsvorming, die het eerste doel van alle opvoeding was en is, de meest kenmerkende trek van onze inrichting geweest.

Hoe de jongens nu per 31 december 1962 verdeeld zijn over de verschillende vakrichtingen, vermeldt onderstaand staatje:

	Intern	Extern	Totaal
brood- en banketbakken	23	18	41
electrotechniek	15	9	24
loodgieterij	9	8	17
kleermakerij	6	—	6
metselen	19	17	36
meubelmaken	8	9	17
schilderen	6	9	15
schoenmaken	12	4	16
metaalbewerken	61	62	123
herstel landbouwwerktuigen	9	15	24
timmeren	14	57	71
eerste algemene leerjaar	1	32	33
cursus mecanici	—	24	24
idem lassen	—	25	25
Totaal	183	289	472

Wij zeiden reeds eerder, dat de gemiddelde verblijfsduur op *Ualkenheide* niet veel langer is dan twee jaren. Velen van onze jongens hebben al een stuk vakopleiding of in ieder geval enig voortgezet onderwijs genoten vóór hun komst hier en zijn zodoende in staat de cursus aan onze Lagere Technische School in betrekkelijk korte tijd af te maken. Daarnaast zijn er jongens, die vóór hun komst op *Ualkenheide* reeds langere tijd in een andere inrichting verbleven. Voor hen zoeken wij, zodra het met enige kans op succes mogelijk lijkt, een pleeggezin in de omgeving, om van daaruit de school verder te bezoeken. Wij zijn namelijk, hoe kan het ook anders, sterk onder de indruk van het gevaar, dat dreigt bij een te lang inrichtingsverblijf.

Statistisch

Bezien wij de cijfers van de opname per jaar sinds het ontstaan van *Ualkenheide* tot 1 januari 1963, dan krijgen wij het volgende beeld:

Tot 1 januari 1940 werden opgenomen	1457 jongens
Tussen 1940 en 1946 waren dit	609 jongens

Hieruit blijkt, dat in de eerste 33 jaren 2066 jongens ons centrum bezochten, waarna dit in de volgende 17 jaren 2172 betrof, zodat, grof gezegd, de verblijfsduur tot op de helft is teruggebracht.

Er zouden uit het cijfermateriaal van de opnamestatistiek nog verschillende andere interessante conclusies zijn te trekken. Bij voorbeeld het langzamerhand geheel verdwijnen van de rubriek „regeringspupillen”. Dit is slechts een verandering van juridische status, want dezelfde jongelui bevolken thans *Ualkenheide* onder de naam „Kinderrechterpupillen”.

Merkwaardig is, dat naar de herkomst, er in al deze jaren nauwelijks veranderingen zijn opgetreden. Men kan zeggen: 2/3 van onze jongens kwam en komt uit de grote steden en 1/3 uit kleinere steden en van het platteland. Ook in de Arrondissementen van herkomst zijn er enige verschuivingen geweest, maar het is toch zo, dat de Randstad Holland, en voor de oorlog en na de oorlog, verreweg de grootste leverancier was en is.

Nog één conclusie is belangrijk en dat is, dat het Bestuur van *Ualkenheide* bij het concipiëren van de Akte van Stichting reeds gezien heeft, dat moeilijk-opvoedbaarheid niet altijd per se tot delinkwentie hehoefte te leiden en dat men daarom in de akte der

stichting naast het opvoeden van zodanige minderjarigen, die dwangopvoeding behoeven vanwege de Regering, in een subartikel toevoegde:

„jongens, vallende onder civielrechtelijke dwangopvoeding of zodanige jongens, welke, volgens het oordeel van het Bestuur, voor opnemng in het gesticht in aanmerking komen.”

De voogdij-pupillen van andere inrichtingen, jongens voor wie de Gemeentelijke Dienst de zorg heeft, jongens, aan de Raad voor de Kinderbescherming toevertrouwd, wezen, voor wie de Diaconie de verantwoordelijkheid heeft, jongens, die op de een of andere manier moeilijk, ja zeer moeilijk opvoedbaar zijn door aanleg of andere omstandigheden. Voor hen wil *Ualkenheide* de plek zijn, waar hun leven richting en doel krijgt. En deze functie, een plaats waar ook de voogdijvereniging met haar moeilijkste jongens op kan terugvallen, hopen wij in de tweede halve eeuw te blijven vervullen.

dwang-op-voeding!

Het is wel!

In dit verslag moet helaas vermeld worden het overlijden van de pupil Lijkele Dijkstra, die op 6 oktober, tijdens het verlof, na de feestelijke inzet van ons jubeljaar, op tragische wijze verongelukte bij het proberen van zijn vaders motorfiets, die hij had gerepareerd. Allen die aanwezig zijn geweest bij de rouwdienst, die onze dominee Prak in de kerk te Franeker heeft geleid, waren diep onder de indruk. Wij durfden te antwoorden op de vraag uit 2 Koningen 4 : 26 „Is het wel met het kind?” „Het is wel!”

In de kring van de medewerkers gebeurde van allerlei. De heer drs. C. Waaldijk, sinds 1956 als psycholoog volledig op *Valkenheide* werkzaam, ging in het voorjaar meer tijd geven aan het Instituut Kerk en Wereld, waar hij tot op dat ogenblik enige keren per week les gaf. Gelukkig bleef hij twee dagen per week op *Valkenheide* werkzaam. De heer J. H. Emck kwam nu als volledige kracht de psychologische inbreng vergroten.

De heer J. W. Nortier, sinds 1945 op *Valkenheide* werkzaam, vertrok per 1 maart 1962 om elders een functie te aanvaarden. Zijn plaats werd ingenomen door de heer Z. Weggemans, tot dusver conciërge van de school, die als zodanig werd vervangen door de heer G. de Bruin.

Wij vierden half december een bijzonder jubileum van de heer B. Hekket, die 40 jaar aan *Valkenheide* als leraar AVO verbonden was en de laatste jaren adjunct-directeur is van de L.T.S.

Particuliere hulp blijft nodig

De toegenomen financiële steun van de overheid, de verrassende opbrengst van het door ons propagandabureau HEMAVA verzamelde en ook de allerwegen groeiende sympathie voor ons werk, maakten het ons mogelijk veel te doen wat wij vroeger niet konden doen.

Wij zijn er evenwel nog lang niet! De steun van particuliere zijde is nog allerminst overbodig, want er wordt gebouwd! Het werk verdiept zich, er is vooruitgang, al zijn er nog veel onvervulde wensen.

Over de samenwerking met de overheidsorganen, de Ministeries van Justitie en Onderwijs, kan zeker niet worden geklaagd. Integendeel, de Kinderbescherming en ook wij op *Valkenheide* zijn

Het „leven” begint.

bezig de achterstanden, die er waren, in te lopen, dank zij de goede samenwerking en het betere begrip, dat er is gegroeid. In het begin stelde ik de vraag: „Hebben wij het goed gedaan?” Ik heb maar niet zo zonder meer de moed om hierop „ja” te zeggen. Was 1962 een goed jaar, waarvoor wij dankbaar konden zijn, waren deze vijftig jaren goede jaren? Er is veel geweest dat ons tot in het diepst heeft geschokt. Ook 1962 was, bij alle reden tot dankbaarheid, toch een jaar waarin schokkende gebeurtenissen ons ten diepste beroerden, nationaal, internationaal en persoonlijk.

Mens, waar zijt gij?

Wij hebben getracht in het voorafgaande rekenschap te geven van wat wij hier doen. Uit de diepte van de oergeschiedenis der mensheid klonk ook eens deze meest existentiële vraag: „Mens, waar ben je, Adam waar zijt gij?” De eerste mens kroop, aangesproken door de huiveringwekkende, die pas huiver inhoezemde, omdat de mens zichzelf in zijn naaktheid ontdekte, weg in de struiken. Wij verbergen ons op andere wijze. Wij schuilen weg in ons werk, in alles wat wij aan bezit om ons heen hebben gebouwd. Al onze uitingen van zelfhandhavingsdrift zijn toch niet anders dan een pogen ons te verstoppen voor deze vraag.

Maar de Heer wandelt door de avondkoelte en zoekt de mens. De mens die fout is geweest. Hij gaat door met zoeken tot Hij er één vindt, die durft te zeggen: „Hier ben ik. Toon aan mij hoe U het menszijn hebt hedeeld.”

De mensen hebben het weer niet begrepen en 's avonds in de koelte moet een zekere Jozef van Arimathéa komen om het lichaam te begraven van de ENE, die aan Gods bedoeling beantwoordde. Maar Paulus schrijft jaren later: „Hij moet als Koning heersen!” Dat is iets anders dan dat de techniek of de welvaart koning is.

Op de vraag, waar wij zijn en waar wij op dit ogenblik staan, mogen wij antwoorden: „In de buurt van Jezus Christus, die onze naaktheid bedekken wil, die ons bevrijden wil en die ons leven voor Zijn rekening genomen heeft, ook het leven van al die jongens van Valkenheide.

J. F. Haeck

Cijfers over het VERSLAGJAAR 1962

INTERNE VERPLEGING

Totaal overzicht van de mutaties:	
Op 1 januari 1962 aanwezig	202 jongens
Nieuwe opnamen	98 jongens
Heropnamen	20 jongens
	320 jongens
Vertrokken	119 jongens
Op 31 december 1962 aanwezig	201 jongens

Het aantal jongens per 31 december 1962 is te onderscheiden naar de volgende categorieën (de cijfers van 1961 zijn tussen haakjes geplaatst):

Eigen voogdij-pupillen	— (1)
Regeringspupillen	7 (8)
Officerspupillen	— (2)
Kinderrechterpupillen	161 (163)
Pupillen Raden v. d. Kinderbescherming	3 (2)
Voogdijverenigingspupillen	27 (23)
Pupillen Gem. Diensten voor Sociale Zaken	3 (3)
	201 (202)

De op 31 december aanwezige jongens kunnen naar opleiding of tewerkstelling als volgt worden onderverdeeld:

Technische school	183
Tuin en terrein	8
Boerderij	6
Keuken, corvee e.d.	3
Op scholen buiten „Valkenheide”	1
	201

De gekozen vakrichtingen op de technische school, zowel van interne als van buitenleerlingen, blijkt uit onderstaand overzicht:

Vakrichting	int. leerl.	ext. leerl.	Tot.
brood- en banketbakken	23	18	41
electrotechniek	15	9	24
loodgieterij	9	8	17
kleermakerij	6	—	6
metalen	19	17	36
meubelmaken	3	9	12
schilderen	6	9	15
schoenmaken	12	4	16
metaalbewerken	61	62	123
landb. werkt. herst.	9	15	24
timmeren	14	57	71
le alg. leerjaar	1	32	33
cursus landb.mec.	—	24	24
cursus lassen	—	25	25
Totaal	183	289	472

Het aantal verpleegdagen in 1962 is als volgt te rubriceren (de aantallen dagen in 1961 zijn tussen haakjes geplaatst):

Eigen voogdijpupillen	— (240)
Regeringspupillen	2855 (3553)
Officerspupillen	175 (862)
Kinderrechterpupillen	60602 (60020)
Pupillen v. Raden v. d. Kinderbescherming	596 (1185)
Voogdijverenigingspupillen	9013 (8248)
Pupillen Gem. Diensten voor Sociale Zaken	1168 (772)
Particulieren	93 (—)
	74502 (74880)

EXTERNE VERPLEGING

Aantal pupillen per 31 december 1962:

	voogdij	Regering
In gezin	1	1
Op proef bij ouders	—	4
Varende	1	—
In militaire dienst of elders	2	1
Totaal	4	6

Pupillen geplaatst in gezin e.d. onder ons toezicht door:

Kinderrechter	10
Raden v. d. Kinderbescherming	—
Voogdijverenigingen	2
Totaal	12

Aantal verpleegdagen in 1962:

in gezin (gesubs.)	373
idem (niet gesubs.)	943
op proef bij ouders	981
varende	420
in militaire dienst	1025
	3742

Aantal verpleegdagen in 1962 van pupillen geplaatst onder ons toezicht door:

Kinderrechters	4955
Raden v. d. Kinderbescherming	90
Voogdijverenigingen	1695
	6740

RECAPITULATIE

VERPLEEGDAGEN	1962	1961
Intern	74.502	74.880
Extern		
Eigen voogdij	1.947	1.975
Regering	1.795	3.290
Andere instanties	6.740	10.588
Totaal	84.984	90.733

Een gouden jaar...

Weer is een Valkenheidejaar rond: Het gouden!

Weer is een jaar op de hei, die geen hei meer is, want ons jongensdorp in Maarsbergen heeft zich sinds zijn geboortedag, vijftig jaar geleden, verbazingwekkend uitgebreid, verstreken.

Weer hebben ouderen zorg besteed aan jongens, die zich bewust of onbewust een toekomst dromen in de maatschappij, van waaruit zij gehavend zijn weggezonden.

De pogingen tot heropvoeding van de opvoeders op Valkenheide, op welke plaats zij ook staan, in de groep, op school, in de sportclub, zijn gevat, vermeld, belicht in het jaarverslag van de directeur. Het is uiteraard een overzicht geworden. Echter geen dorre opsomming van feiten en cijfers. Het leven van jonge mensen laat zich niet in de eerste plaats in registratie en statistiek, in boekhoudingen en formules samenvatten.

Wij menen, dat drs. J. F. Haec een boeiend relaas geeft van Valkenheide in zijn gouden, in zijn vijftigste levensjaar.

Daarom geloven wij, dat het alleszins gerechtvaardigd is u dit verslag, dat een sterk informatief karakter draagt, in de plaats van de gebruikelijke uitgave van „Onze Jongens en Meisjes”, aan te bieden.

Ten slotte een verzoek: Als u het gelezen hebt, geef het dan eens aan een ander, van wie u veronderstelt dat hij belangstelling heeft voor het moeilijke werk van de kinderbescherming in deze gehaaste en gecompliceerde tijd. Waarom? Omdat er nog altijd zo ontstellend veel onbegrip is, omdat men nog altijd meent te moeten spreken van een „gesticht”, met alle verouderde kwalificaties van dien.

Redactie.

Een dankbare Hemava-bedelaar...

Straks, als de bladeren vallen, zal — naar wij hopen — de nieuwe kerk van Valkenheide klaar zijn. Wanneer u in het verleden, met mij in de vervallen, ouderwetse kerkzaal was geweest, zoudt u mijn vreugde volledig kunnen delen. Velen met mij hadden er geen vrede mee, dat de blijde boodschap werd verkondigd in een omgeving, die niet in overeenstemming was met de voortdurende ontwikkeling, die Valkenheide doormaakt. Ik, voor mij, had graag alle voor Valkenheide bestemde gelden uit onze Hemava-acties uitsluitend voor deze noodzakelijke kerkbouw willen bestemmen, maar er waren voortdurend andere grotere noden te lenigen.

Voor de totstandkoming van deze kerk heb ik mogen „bedelen”.

De vriendinnen en vrienden van Valkenheide, hebben mij niet vergeefs laten aankloppen. Evenals alle Hemava-begunstigers en de vele diakonissen, kerkeraden en kerkvoogdijen dat niet hebben gedaan. Allen hebben meebetaald.

In Maarsbergen nadert thans een bedehuis zijn voltooiing, waarvan de totstandkoming op waarlijk oecumenische wijze is gefinancierd, want uit alle kerken zijn giften gekomen. Ik verheug mij er over — en zeer velen zullen dat met mij doen — dat er duizenden jongeren en ouderen, behorende tot onderscheidene kerken, de arbeid op Valkenheide en in onze beide andere centra voor kinderbescherming, mogelijk maken. Er bestaat een blijmoedig samenwerken, samen *mogen* werken, dank zij dat ene, wat ons bindt: het kind dat geholpen móet worden. Dat kind treden wij allen gezamenlijk in zijn nood tegemoet, waarbij we — ieder op zijn wijze — pogen te zijn discipelen van Christus, onze Heer. Die dit zeer bewust van ons vraagt.

Daarom zal de ingebruikneming van de nieuwe kerk van Valkenheide vermoedelijk in oktober een gróót feest worden dat dankbaar stemt en vertrouwen geeft om voort te gaan. In die dank hoop ik, die de „bedelaar” mag zijn, niet achter te blijven. En u wilt mij wel bij voorbaat mijn vasthoudendheid in de toekomst vergeven, en als het even mogelijk is via postrekening 4846 van Hemava-Amersfoort honoreren...?

J. P.